

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Seria wydawnicza "Pedagogika Społeczna"

Author: Alina Szczurek-Boruta

Citation style: Szczurek-Boruta Alina. (2017). Seria wydawnicza "Pedagogika Społeczna". "Pedagogika Społeczna" Nr 2 (2017), s. 219-224

Uznanie autorstwa - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Alina Szczurek-Boruta

Uniwersytet Śląski, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie

Seria wydawnicza „Pedagogika Społeczna”

Seria wydawnicza „Pedagogika Społeczna” ukazuje się od 2014 r., nakładem Wydawnictwa Adam Marszałek w Toruniu. Powstała z inspiracji i przy znaczącym udziale pracowników Zakładu Pedagogiki Społecznej i Edukacji Międzykulturowej (ZPSiEM)¹. Działaniom zespołu przyświeca myśl, że w edukacji pokłada się duże nadzieje na tworzenie ładu społecznego sprzyjającego rozwojowi i aktywizacji jednostek, grup i zbiorowości. Kolejne tomy serii redagowane są przez Alinę Szczurek-Borutę, Barbarę Chojnacką-Synaszko, Jolantę Suchodolską, Katarzynę Jas i Aleksandrę Gancarz. Ukazało się 5 prac opatrzonych wspólnym logo (w skrót nazwy serii wkomponowano symbol Cieszyna – romańską Rotundę pw. św. Mikołaja, zbudowaną w XII wieku).

Cieszyńska seria „Pedagogika Społeczna” wyraźnie eksponuje powiązania pedagogiki społecznej z wiedzą gromadzoną na gruncie pedagogiki porównawczej, specjalnej, psychologii, socjologii, antropologii, polityki społecznej i innych nauk. Podejmuje próbę integracji subdyscyplin pedagogicznych i różnych dziedzin nauki w celu zbudowania więzi terminologicznych. Płasz-

¹ Zakład Pedagogiki Społecznej i Edukacji Międzykulturowej mieści się w strukturze Instytutu Nauk o Edukacji Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Istnieje od 01.11.2012 r. Aktualny skład: kierownik, inicjator i redaktor naukowy serii „Pedagogika Społeczna” – dr hab. Alina Szczurek-Boruta, dr hab. Janina Urban, dr Jolanta Suchodolska, dr Barbara Chojnacka-Synaszko, dr Anna Studenska, dr Katarzyna Jas, Aleksandra Gancarz, Sylwia Ryszawy, Anna Twardzik.

czynami integracji są m.in. kategorie: wychowania, tożsamości, aktywności, wsparcia, środowiska, ogniskujące rzeczywiste wyzwania stojące przed edukacją w jej różnych postaciach we współczesnym społeczeństwie. Seria oddaje szerokie zainteresowanie człowiekiem w różnych fazach jego życia (od dzieciństwa po starość) i środowiskiem jego życia, wykracza poza typowe pola rozważań nauk pedagogicznych. Bardzo mocno akcentuje rolę rodziny, szkoły, środowiska lokalnego i określonych praktyk społecznych w optymalizacji szans rozwoju człowieka, w aktywizacji jednostek, grup i zbiorowości. Opracowania zawarte w serii prezentują różne perspektywy, m.in. filozoficzną, aksjologiczną, psychologiczną, socjologiczną, kulturową, pokazują uwarunkowania współczesnych procesów socjalizacji, wychowania i kształcenia.

Poszczególne tomy zawierają oryginalne teksty polskich, słowackich, czeskich, ukraińskich, macedońskich autorów. Są wśród nich teksty wybitnych polskich pedagogów społecznych, przedstawicieli pedagogiki kultury, pedagogiki porównawczej, pedagogiki międzykulturowej, geragogiki. Wymienić należy tu: Marię Mendel, Tadeusza Pilcha, Andrzeja Radziewicza-Winnickiego, Katarzynę Olbrycht, Janusza Gajdę, Jerzego Nikitorowicza, Zenona Jasińskiego, Jolantę Muszyńską, Ewę Jarosz, Wioletę Danilewicz, Zofię Szarotę, Agatę Cudowską, Eugenię Karcz-Taranowicz, Edwarda Nycza i wielu innych. W każdym tomie znaleźć można ponadto teksty zagranicznych autorów, współpracujących z ZPSiEM, zaangażowanych w rozwój pedagogiki społecznej, andragogiki, krzewienie edukacji międzykulturowej z takich ośrodków naukowych jak: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Słowacja; Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Słowacja; Uniwersytet Presovsky w Preszowie, Słowacja; Ostravská Univerzita v Ostravé, Czechy; Херсонского государственного университета, Ukraina; Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, Macedonia, jak i teksty praktyków – nauczycieli, samorządowców i przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Publikacje ukazujące się w serii cechuje różnorodność tematyki i form zgromadzonych w nich opracowań. Znajdują się tu rozważania teoretyczne, rozważania prowadzone na gruncie wyników badań, niosące ważne przesłania adresowane do pedagogiki, praktyki oświatowej, polityki społecznej, jak i opisy działań praktycznych przyczyniających się do pozytywnych zmian w otoczeniu.

Serię inicjuje tom pt.: *Człowiek w przestrzeni lokalnej – dobre praktyki wspierania rozwoju, aktywizacji i integracji społecznej. Konteksty teoretyczne i społeczno-polityczne* (Szczurek-Boruta, Chojnacka-Synaszko, Suchodolska 2014). Przedmiotem rozważań w nim podjętych jest organizowanie środowiska, jego ulepszanie, przekształcanie w przekonaniu o bezwzględnej wartości człowieka. Zgromadzone teksty pozwalają określić i poznać rezultaty proce-

sów socjalizacji, wychowania, kształcenia, wskazać szanse i ograniczenia rozwoju, obszary wymagające wsparcia, co sprzyja optymalizacji działań pedagogicznych i zaspokojeniu potrzeb jednostkowych, jak i społecznych.

Celem dyskursu naukowego prowadzonego w tomie drugim (Szczurek-Boruta, Chojnacka-Synaszko 2014) jest ukazanie teoretycznych i empirycznych aspektów działań wspierających osoby starsze. Poszczególne opracowania koncentrują się na przybliżeniu problemów edukacji do starości i edukacji w starości; ocenie skuteczności podejmowanej pomocy i wsparcia osób starszych w obszarach rozwoju osobistego, relacji w grupach społecznych, edukacji.

Podjęta w tomie trzecim (Szczurek-Boruta, Chojnacka-Synaszko 2015) problematyka szkoły, kultury i środowiska lokalnego nie jest nowa, ale niezwykle istotna i aktualna. Sukcesy wychowawcze szkoły związane są, i zależą w dużym stopniu, od znajomości środowiska, w którym żyją dzieci i młodzież oraz od pozyskania tego środowiska jako współpartnera w procesie wychowania. W publikacji przedstawione są przykłady owocnej współpracy badaczy i praktyków z różnych rzeczywistości, różnych państw i ich konstruktywnego wspólnego pochylenia się nad problemem szkoły. Autorzy poszczególnych tekstów, nawiązując do tradycji pedagogiki społecznej, opisują – na podstawie analizy rzeczywistych faktów i zjawisk – postępowanie społeczno-wychowawcze szkoły w środowisku lokalnym oraz przedstawiają nowe formy działalności szkół odpowiadające współczesnym odmianom wspólnot lokalnych, powstających w wyniku intensywnych zmian społeczno-kulturowych. Poszerzeniem podjętej problematyki są opracowania prezentujące badania naukowe zrealizowane w Republice Słowackiej w ramach projektu badawczego *Cyberprzemoc – wykrywanie i rozwiązanie*, wskazujące na potrzebę systematycznego i wielodyscyplinarnego podejścia w analizach przyczyn i uwarunkowań cyberprzemocy, a nade wszystko tworzenia systemu wsparcia, doradztwa i pomocy w środowisku szkolnym. Znaczące dla podjętej problematyki są opracowania przygotowane przez dyrektorów, nauczycieli i pedagogów szkolnych, przedstawicieli wydziałów i jednostek samorządowych, którzy włączyli się do w działania budowania pomostów między teorią a praktyką, nauką a kulturą, oświatą a polityką.

Tom czwarty (Szczurek-Boruta, Chojnacka-Synaszko, Gancarz 2016) ukazuje problematykę szkoły i rodziny. Podejmuje dyskurs na temat lokalnego środowiska życia (szczególnego typu środowiska wychowawczego jak zauważa Pilch – 1999), które jest realną i konkretną przestrzenią funkcjonowania rodziny i szkoły, pełni fundamentalne role socjalizacyjno-edukacyjne (Theiss 2011; Winiarski 2015, s. 53–76), jest źródłem tożsamości jednostek, grup i zbiorowości (m.in. prace z serii „Pedagogika Społeczna”). W publikacji znalazły się m.in. teksty dotyczące: problemów kształtowania tożsamości dzie-

ci, młodzieży; miejsca i znaczenia szkoły w środowisku lokalnym; partnerstwa edukacyjnego szkoły i rodziców, form współpracy i jej efektów; potrzeby wsparcia rodzinnego i środowiskowego w rozwiązywaniu kryzysów rozwojowych młodzieży; funkcji i zadań szkoły wyższej w kontekście rozwoju mikro- i makroregionu; edukacji jako kapitału społeczności lokalnych; działań i interakcji społeczno-kulturowych w środowisku osiedla miejskiego. Autorzy koncentrują się na problematyce współdziałania szkoły z rodziną i instytucjami środowiska lokalnego. Zgromadzone teksty zapraszają do interdyscyplinarnej dyskusji, wspólnego poszukiwania i odkrywania nowych obszarów poznawczych, badawczych, ale i rozwiązań praktycznych. Ważną częścią tego zbioru są opracowania, w których prezentowane są fragmentaryczne wyniki badań zespołowych realizowanych w szkołach ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w powiecie cieszyńskim². Wyniki tych badań przynoszą sporo informacji o młodzieży zamieszkującej w południowej części pogranicza polsko-czeskiego, ich funkcjonowaniu, edukacji i przygotowaniu do życia. Jest to materiał dający wiele do myślenia, potwierdzający zasadność podejmowanych przez różne środowiska działań na rzecz poprawy warunków funkcjonowania młodzieży, rodziny i szkoły, wyznaczający mapę problemów do rozwiązania, ale i stanowiący zachętę do zmian.

Zróżnicowanie warunków życia wzrasta, problemem społecznym jest zaspokojenie potrzeb ludzi najbiedniejszych, upośledzonych społecznie i kulturowo, upośledzonych przez los lub bezradnych wobec otaczającego świata. Sprawom tym poświęcono uwagę w piątym tomie serii „Pedagogika Społeczna” (Szczurek-Boruta, Jas 2017), wychodząc z założenia, że pedagogika jako dyscyplina nauki i edukacja jako obszar praktyki mogą przyczynić się do pokonywania rozmaitych podziałów, uprzedzeń, stereotypów, przejawów dyskryminacji, stwarzając szanse na trwanie uniwersalnych wartości, kierowania się nimi w życiu indywidualnym i zbiorowym.

Powstaniu serii „Pedagogika Społeczna” towarzyszyło przekonanie, że wspieranie działań społecznych mających związek z edukacją, inicjatyw edukacyjnych może odbywać się jedynie poprzez zaangażowanie i włączenie w te działania różnych podmiotów samorządów lokalnych, władz gmin, miast, władz powiatu. Rolą środowiska naukowego jest wspieranie działań instytucji,

² Autorzy poszczególnych tekstów odwołują się do zgromadzonego materiału badawczego uzyskanego w trakcie badań zespołowych nt. *Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w społecznościach zróżnicowanych kulturowo*, prowadzonych w roku 2016 przez pracowników Zakładu Pedagogiki Społecznej i Edukacji Międzykulturowej Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie.

organizacji i osób fizycznych zajmujących się działalnością związaną z edukacją. Inicjatywa wydawnicza służy podejmowaniu współpracy między podmiotami w środowiskach lokalnych, tworzeniu lokalnego forum współpracy pomiędzy przedstawicielami środowisk kształtujących rozwój jednostkowy, społeczno-kulturowy i gospodarczy społeczności lokalnej, integracji środowisk zajmujących się problematyką dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.

Studia, rozprawy, artykuły i komunikaty z badań zebrane w serii „Pedagogika Społeczna” – jak zauważają recenzenci Tadeusz Lewowicki, Andrzej Radziewicz-Winnicki, Wiktor Rabczuk, Jerzy Nikitorowicz, Ewa Jarosz – posiadają wysoki walor poznawczy i praktyczną doniosłość, niosą ważne przesłania adresowane do pedagogiki, praktyki oświatowej i do polityki społecznej. Wielostronny ogląd spraw związanych z pedagogiką społeczną sprzyja poznawaniu różnorodnych poglądów i podejść metodologicznych, inspiruje do nowych poszukiwań, szerszych badań i dyskusji, zachęca do podsumowania, uogólnień, proponowania nowych ujęć teoretycznych i sugestii praktycznych.

Wydanie serii stało się możliwe dzięki niezmiennej przychylności i pomocy władz akademickich Uniwersytetu Śląskiego, Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie, Stowarzyszenia Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Starostwa Powiatowego w Cieszynie i Miasta Cieszyn.

Pozostaje mieć nadzieję, że publikacje z serii „Pedagogika Społeczna” sprzyjają wymianie poglądów i doświadczeń, pomagają w nawiązaniu dialogu badaczy i praktyków pedagogiki społecznej w różnych krajach. Wspólne starania o zbliżenie różnych społeczeństw, społeczności i ich kultur są przecież i nadal będą bardzo potrzebne.

Prace z serii „Pedagogika Społeczna”:

1. Szczurek-Boruta A., Chojnacka-Synaszko B., Suchodolska J. (red.), (2014), *Człowiek w przestrzeni lokalnej – dobre praktyki wspierania rozwoju, aktywizacji i integracji społecznej. Konteksty teoretyczne i społeczno-polityczne*, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Powiat Cieszyński, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
2. Szczurek-Boruta A., Chojnacka-Synaszko B. (red.), (2014), *Człowiek w przestrzeni lokalnej – dobre praktyki wspierania rozwoju, aktywizacji i integracji społecznej osób starszych*, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
3. Szczurek-Boruta A., Chojnacka-Synaszko B. (red.), (2015), *Szkoła – kultura – środowisko lokalne*, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej,

- Urząd Miasta Cieszyn, Powiat Cieszyński, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
4. Szczurek-Boruta A., Chojnacka-Synaszko B., Gancarz A. (red.), (2016), *Szkoła i rodzina w środowisku lokalnym – teoria i praktyka*, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Powiat Cieszyński, Toruń.
 5. Szczurek-Boruta A., Jas K. (red.), (2017), *Człowiek wykluczony i człowiek w sytuacji zagrożenia wykluczeniem społecznym, edukacyjnym i kulturowym – wyzwania, powinności pedagogiki, zadania*, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Powiat Cieszyński, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.

Literatura

- Pilch T., (1999), *Środowisko lokalne*, [w:] *Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej*, Lalak D., Pilch T. (red.), Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa.
- Szczurek-Boruta A., Chojnacka-Synaszko B., Suchodolska J. (red.), (2014), *Człowiek w przestrzeni lokalnej – dobre praktyki wspierania rozwoju, aktywizacji i integracji społecznej. Konteksty teoretyczne i społeczno-polityczne*, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Powiat Cieszyński, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Szczurek-Boruta A., Chojnacka-Synaszko B. (red.), (2014), *Człowiek w przestrzeni lokalnej – dobre praktyki wspierania rozwoju, aktywizacji i integracji społecznej osób starszych*, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Szczurek-Boruta A., Chojnacka-Synaszko B. (red.), (2015), *Szkoła – kultura – środowisko lokalne*, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Urząd Miasta Cieszyn, Powiat Cieszyński, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Szczurek-Boruta A., Chojnacka-Synaszko B., Gancarz A. (red.), (2016), *Szkoła i rodzina w środowisku lokalnym – teoria i praktyka*, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Wydawnictwo Adam Marszałek, Powiat Cieszyński, Toruń.
- Szczurek-Boruta A., Jas K. (red.), (2017), *Człowiek wykluczony i człowiek w sytuacji zagrożenia wykluczeniem społecznym, edukacyjnym i kulturowym – wyzwania, powinności pedagogiki, zadania*, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, Powiat Cieszyński, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Theiss W. (red.), (2011), *Mała ojczyzna: perspektywa edukacyjno-utilityarna*, [w:] *Mała ojczyzna. Kultura-edukacja-rozwoj lokalny*, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa.
- Winiarski M., (2015), *Szkoła środowiskowa i jej obecność w edukacji równoległej, permanentnej i środowiskowej*, „Pedagogika Społeczna”, nr 3, s. 53–76.